

Raqamli vositalar yordamida naqqoshlik darslarida kompozitsiya va rang uyg'unligini o'qitish

Aslonova Navro'za Hoshim qizi

Navoiy davlat universiteti

“Tasviriy san’at va muhandislik grafikasi” kafedrası o‘qituvchisi

Anatatsiya: Raqamli vositalar naqqoshlik fanini o‘qitishda kompozitsiya va rang uyg'unligini o'rgatishda samarali yordamchi vosita hisoblanadi. Ushbu maqolada raqamli texnologiyalar orqali talabalar ijodiy fikrlash, estetik qaror qabul qilish va badiiy kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi tahlil qilinadi. Raqamli vositalar yordamida talabalarga turli rang kombinatsiyalarini sinash, kompozitsiya elementlarini joylashtirish va ijodiy yechimlarni yaratish imkoniyatlari beriladi. Mazkur yondashuv ta'lim jarayonini interaktiv va motivatsion qiladi, shuningdek, talabalarni mustaqil va samarali ijodiy faoliyatga jalb etadi.

Kalit so'zlar: Naqqoshlik, Raqamli vositalar, Kompozitsiya, Rang uyg'unligi, Ijodkorlik faoliyati, Talabalar, Pedagogik metodika

Naqqoshlik fani talabalarda badiiy did, estetik qaror qabul qilish va ijodiy faollikni shakllantirishga xizmat qiluvchi asosiy san'at fanlaridan biridir. Kompozitsiya va rang uyg'unligini o'rgatish esa naqqoshlik darslarining eng muhim jihatlaridan biri hisoblanadi. An'anaviy dars usullari ko'pincha ma'ruza, namuna va qo'l bilan ishlash mashqlari bilan cheklanadi, bu esa talabalarning ijodiy salohiyatini maksimal darajada rivojlantirishga yetarli imkoniyat bermaydi.

Raqamli vositalar yordamida o'qitish esa dars jarayonini interaktiv, vizual va tajribaga boy qiluvchi samarali yondashuv sifatida ajralib turadi. Talabalar turli rang kombinatsiyalarini sinab ko'rish, kompozitsiya elementlarini joylashtirish va o'z ijodiy yechimlarini yaratish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Shu bilan birga, raqamli vositalar yordamida ijodiy qaror qabul qilish, tanqidiy fikrlash va muammolarni hal qilish ko'nikmalari rivojlantiriladi.

Mazkur maqolada raqamli vositalar yordamida naqqoshlik darslarida kompozitsiya va rang uyg'unligini o'rgatishning pedagogik metodikasi, uning talabalarning ijodiy faolligiga ta'siri va amaliyotda qo'llash imkoniyatlari tahlil qilinadi. Maqola o'quv jarayonini samarali tashkil etish, talabalarni motivatsiya qilish va ularning badiiy kompetensiyalarini oshirish bo'yicha tavsiyalarni taqdim etadi.

Naqqoshlik fanida kompozitsiya va rang uyg'unligini o'rgatish talabalarning estetik va badiiy kompetensiyalarini rivojlantirish uchun muhimdir. An'anaviy dars usullari ko'pincha namuna ko'rsatish, qo'l bilan ishlash mashqlari va ma'ruzaga asoslanadi, bu esa talabalarning ijodiy salohiyatini maksimal darajada rivojlantirishga yetarli imkoniyat bermaydi. Shu sababli, raqamli vositalar yordamida o'qitish samarali pedagogik yondashuv sifatida ajralib turadi.

Raqamli vositalar talabalarga turli rang kombinatsiyalarini sinash, kompozitsiya elementlarini joylashtirish va o'z ijodiy yechimlarini yaratish imkoniyatini beradi. Masalan, grafik dizayn dasturlari orqali talaba ranglar uyg'unligini vizual tarzda ko'rishi va turli variantlarni solishtirishi mumkin. Shu tarzda talabalarda tanqidiy fikrlash, muammolarni hal qilish va ijodiy qaror qabul qilish ko'nikmalari shakllanadi.

Dars jarayonida raqamli vositalardan foydalanish talabalarni motivatsiyalaydi, chunki ular o'z ishlarini interaktiv va real vaqt rejimida kuzata oladilar. Talabalar turli kompozitsiya variantlarini sinab ko'rish orqali rang, shakl va nisbatlarni muvofiqlashtirish bo'yicha amaliy tajriba orttiradilar. Shu bilan birga, guruh loyihalari orqali talabalar bir-birining ishini baholash, fikr almashish va hamkorlikda ijodiy qarorlar qabul qilish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Raqamli vositalar yordamida o'qitish jarayonida o'qituvchi talabalarga metodik ko'rsatmalar beradi, ularni amaliy mashqlarga yo'naltiradi va ijodiy jarayonni boshqaradi. Bu esa talabalarda mustaqil ishlash, ijodiy qaror qabul qilish va estetik didni rivojlantirish ko'nikmalarini oshiradi. Shu tarzda raqamli vositalar nafaqat texnik ko'nikmalarni rivojlantiradi, balki talabalarining badiiy va ijodiy salohiyatini ham kengaytiradi.

Amaliyotda raqamli yondashuv turli metodlarni o'z ichiga oladi: masalan, interaktiv dasturlar yordamida rang uyg'unligini o'rgatish, virtual galereyalarda ishlangan ishlarni taqdim etish va talabalarga turli kompozitsiya variantlarini sinash imkonini berish. Bu jarayon talabalarni mustaqil ishlashga, o'z ijodiy yechimlarini topishga va amaliy kompetensiyalarini oshirishga rag'batlantiradi. Shuningdek, raqamli vositalar yordamida talabalarining ishini baholash jarayoni ham soddalashadi. O'qituvchi va sinfdoshlar tomonidan konstruktiv fikr berish orqali talabalar o'z ishlarini takomillashtirishga, yangi g'oyalarni yaratishga va ijodiy salohiyatini oshirishga undaladi.

Natijada, raqamli vositalar naqqoshlik fanida kompozitsiya va rang uyg'unligini o'rgatishda samarali vosita bo'lib, talabalarining ijodiy va badiiy kompetensiyalarini rivojlantiradi, ularni mustaqil va samarali ijodiy faoliyatga jalb qiladi.

Raqamli vositalar yordamida naqqoshlik darslarida kompozitsiya va rang uyg'unligini o'qitish talabalarining ijodkorlik va estetik salohiyatini oshirishda samarali yondashuvdir. Bu yondashuv talabalarga turli rang kombinatsiyalarini sinash, kompozitsiya elementlarini joylashtirish va o'z ijodiy qarorlarini yaratish imkoniyatini beradi. Shu bilan birga, raqamli vositalar yordamida talabalarining motivatsiyasi oshadi, ularni mustaqil va faol ijodiy faoliyatga jalb qiladi, ijodiy fikrlash va tanqidiy qaror qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

O'qituvchi metodik jihatdan tayyor bo'lishi, raqamli vositalardan samarali foydalanishi va talabalarining ijodiy faolligini rag'batlantirishi talab etiladi. Kelajakda raqamli yondashuvni kengaytirish, interaktiv dasturlar va virtual resurslardan

foydalanish orqali talabalarning badiiy kompetensiyalarini yanada oshirish tavsiya etiladi.

Adabiyotlar

1. Shavdirov S. A. *Podgotovka budushchikh uchiteley k issledovatel'skoy deyatel'nosti*. Pedagogicheskoe obrazovanie i nauka, 2017, №2, s. 109–110.
2. Shavdirov S. A. *Selection Criteria of Training Methods in Design Fine Arts Lessons*. Eastern European Scientific Journal, 2017, №1, s. 131–134.
3. Shovdirov S. *Analyzing the sources and consequences of atmospheric pollution: A case study of the Navoi region*. E3S Web of Conferences, 2024, 587:02016.
4. Shavdirov S. *Method of organization of classes in higher education institutions using flipped classroom technology*. AIP Conference Proceedings, 2025, 3268(1):070035.
5. Shavdirov S. A. *Ўquvchilarda tasviriy savodxonlikka oid o'quv kompetensiyalarini shakllantirishning pedagogik-psixologik jihatlari*. Sovremennoe obrazovanie (Uzbekistan), 2017, №6, s. 15–21.
6. Shovdirov S. *Tasviriy san'atni o'qitishda o'quvchilarning sohaga oid o'quv kompetensiyalarini shakllantirish omillari*. Inter Education & Global Study, 2024, №1, s. 8–14.
7. Ibraimov X., Shovdirov S. *Theoretical Principles of The Formation of Study Competencies Regarding Art Literacy in Students*. Science and Innovation, 2023, 2(B10), s. 192–198.
8. Baymetov B. B., Shovdirov S. A. *Methods of Organizing Practical and Theoretical Classes for Students in The Process of Teaching Fine Arts*. International Journal on Integrated Education, 2023, 4(3), s. 60–66.
9. Kollar, I., & Fischer, F. *Collaborative learning and technology: Mechanisms and methods*. Computers & Education, 2010, 55(4), s. 1336–1347.
10. Dede, C. *Immersive interfaces for engagement and learning*. Science, 2009, 323(5910), s. 66–69.